Numĕrul 6. Adaus la Numĕrul 28 al „Dreptății“ din 5 (17) Februarie 1894. Anul I.

FOAIA DE DUMINECĂ

A ḌIARULUI „DREPTATEA“.

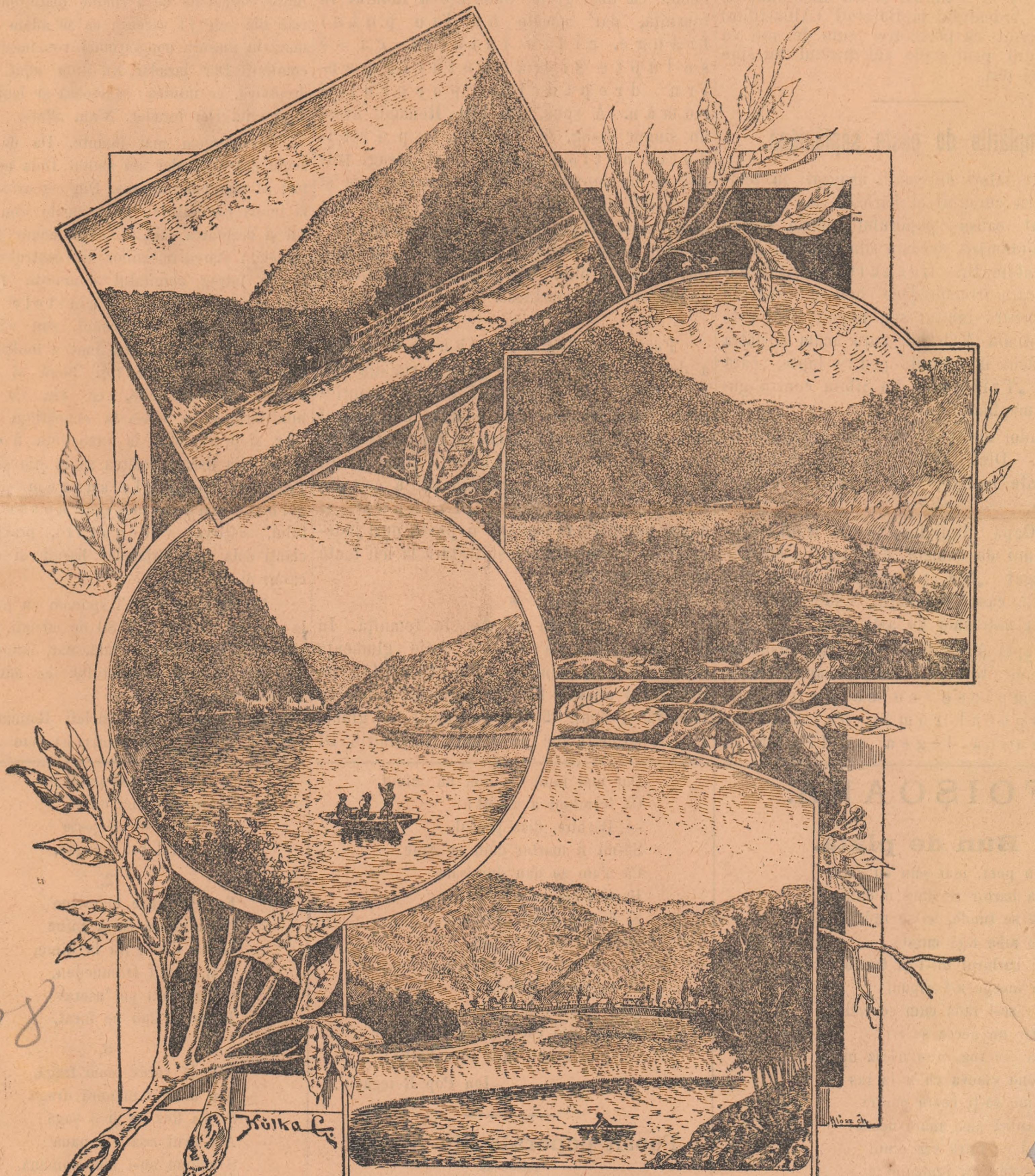
Editor: **Dr. Cornel Diaconovich.** | Redactor responsabil: **Dr. Valeriu Branisce.**

Turnu Roşu.

Cale de cinci până şase ciasuri dela Sibiu ajungi la granița țĕrii noastre, la Turnu Roşu. Aici se gată Ardealul şi se incepe România.

Intregul Ardeal este incins cu un brêu inalt şi puternic de munți numiți Carpați. Aceşti munți formează granița intre aceste două țĕri vecine şi sunt atât de inalți şi primejdioşi, incât numai in puține locuri poți trece granița fără primejdie. Unul din aceste puține locuri de trecere este pasul Turnu Roşu, unde fără se te urci in munți poți trece, fiindcă Oltul a spart cingĕtoarea munților făcêndu-şi cale printre stânci, car pe malul Oltului in sus şi in jos pot trece acum şi călătorii pe jos şi călare şi cu carĕ de povară.

Intreaga inprejurime e locuită numai de Români. Cel mai apropiat sat pe partea noastră este Boița, comună curat românească unde locuitorii se ocupă mai ales cu ținerea şi ingrăşarea porcilor, pe cari îi espedează apoi la Steinbruch lângă Budapeşta. Lângă Boița este „turnul roşu“ adecă un

Turnu Roşu.

turn văpsit roşu incă de pe vremile impĕrăteşti şi dela acesta a primit şi pasul numele de „Turnu Roşu“. Deaici insĕ până la „graniță“ ori „frontieră“ cum dic frații din România mai este cale de aproape douĕ ceasuri. Este insĕ un drum atât de frumos şi plăcut incât de-a dragul se călătoreşti.

Lângă drumul de țară se ridică pe o parte munții acoperiți de bradi şi fagi, pe altă parte curge Oltul la vale liniştit şi dincolo de Olt earăşi munți. De pe coastele munților audi duiosul cântec de fluer al ciobanului care poposeşte acolo cu oile, de pe Olt resună cântecul pescariului, care pe luntrită-i pleacă spre casă, ear pe drumul țĕrii Românul mână caii la caru-i de povară cântându-şi doina sa de jale.

Intregă partea locului [...]
'ți pare mai mult vis decât [...]
mĕrul acesta tipărim patr[...]
fața locului. Chipul dint[...]
al treilea (jos la stânga) [...]
graniță. Vedem cum şi [...]
tre munți cale, cum la [...]
mul de țară, ear jur-in[...]
al doilea (sus la drea[...]

granitei dintre Ardeal și România. Aici se despart. In fund se vede căscioara de control, ear dincolo ești deja pe pământul României. Aici cel mai apropiat sat e Cânenii.

Ear chipul al patrulea (dreapta, jos) ne arată stațiunea de graniță, unde locuesc toți oficianții de graniță. Casele sunt toate aședate lâng'olaltă de a lungul Oltului, fiindcă loc de sat aici nu este.

Cine a trecut odată prin aceste locuri, nu le uită cât va trăi.

Pe aici se va face acum și cale ferată, fiindcă pân acum numai drum de căruță este. Unii umblă cu gândul se facă și corăbii de vapor pentru Olt, cum sunt pe Dunăre. Multe schimbări se vor mai face, cine le poate ști pe toate. Când nainte de aceasta cu trei sute ani a trecut Mihaiu Viteazul cu armata sa pe la Turnu Roșu și a bătut pe Báthory la Șelimber și s'a incoronat de domn al Ardealului la Bĕlgrad (Alba-Iulia) nici n'a visat că peste trei sute de ani va șuera trenul prin acele văi ducênd cu sine dorul unei țĕri.

Intêmplările de peste sĕptămână.

Doi luptători naționali, aruncați in temniță pentru curagiul și bărbăția lor cu care au apărat causa poporului român — au eșit in sĕptămâna aceasta din temniță. Unul este Părintele Dr. Lucaciu, preotul Sișeștilor care treisprețece luni a zăcut in temniță pentru iubitul seu popor, altul este Dnul Septimiu Albini, care acum a patra oară a zăcut in temniță pentru lupta, care o poartă „Tribuna“ din Sibiiu contra guvernului maghiar.

Amêndoi au fost cu dor așteptați de frații lor. Dlui Albini i-a eșit lumea la toate gările inainte, l'au primit cu cântări și vorbiri.

La Ogna Sibiiului și la Sibiiu l'au așteptat mii de oameni, cari toți cu bucurie i au strigat „Se trăiască!“ și l'au petrecut la casa societății, unde a fost și conferența națională de astă vară.

Aici apoi s'au ținut vorbiri insuflețitoare, unde toți cei adunați au declarat, că intêmplese ce se va intêmpla poporul român n'are se-și părăsească legea și limba, ci va apăra fără teamă avutul seu strămoșesc și va urma pe bărbații sei conducători.

Asemenea a fost și la Budapesta un mare banchet in cinstea părintelui Lucaciu, care a eșit din temniță.

La acest banchet a fost lume românească din toate părțile țĕrii. Tinerii studenți dela școlile cele mari din Budapesta au ținut prea frumoase vorbiri pentru părintele Lucaciu, pentru Dna Lucaciu, pentru comitetul național, pentru presidentul comitetului Dr. Ioan Rațiu și pentru Dl Coroian membru in comitet și advocatul apăratoriu a lui Lucaciu, pentru foile românești și pentru, Dl. Dr. Branisce, redactorul foii noastre care incă a fost la banchet. Părintele Lucaciu a respuns spunênd, că deși grele suferințe a indurat in temniță, dar' aceste nu l'au putut frânge, ci l'au intărît, ca sĕ se lupte și mai hotărît pentru drepturile poporului român. A spus, că toți Românii avem un singur steag, steagul partidului național, sub acest steag trebue se ne luptăm cu toții, și acela care 'și alege alt steag este vênzător de neam. S'a cântat apoi „Deșteaptă-te Române“ și până târțiu după mezul nopții au stat toți laolaltă, plini de insuflețire și iubire pentru neamul românesc.

*

Foaia din Sibiiu „Tribuna“ a fost a doua oară oprită prin judecătoria din Sibiiu, fiindcă Dl Popa-Necșa proprietariul zace in temniță pentru un articol scris in „Tribuna“. Acum a cumpĕrat „Tribuna“ Dl Tit Liviu Albini, frate cu Dl Septimiu Albini, care deunăți a eșit din temniță. Astfel ear apare „Tribuna“ și acum nu mai credem, se o poată opri judecătoriile guvernului, deși in țară la noi toate sunt cu putință.

*

Eară pleacă un Român la temniță. In Oradea-mare este o foaie glumeață românească cu numele „Vulturul“, pe redactorul acestei foi l'au pedepsit acum cu temniță și bani, fiindcă a făcut o glumă care a superat foc pe domnii stăpânirii. Dl Iustin Ardelean redactorul foii, a apelat contra judecății, dar nu credem se ii se dee ascultare.

*

In nrul trecut am povestit cum au pățit-o domnișorii la Lipova cu adunarea pentru a vota incredere guvernului. Tot așa au pățit-o domnișorii nostri și la Alibunar. Nația română și sêrbească adunată acolo, au invins pe puținele slugi a le guvernului și cu toții, trup și suflet au spus, că lor nu le trebue căsătoria civilă.

Comitatul Timișului.

(Statistică).

Umblat'am pe la toate notariatele din comitat, cercat'am de a rîndul toate oficiile pretoriali din cele 11 cercuri, ca sĕ aflăm oficiali români in mesura poporațiunei românești a acestui comitat. Dar inzadar. Nu i-am aflat. Căutat'am dreptatea, ce mintea sănetoasă și legile o cer și o presciu. Dar inzadar. N'am aflat-o.

Se mergem mai inainte. Da de vom afla acolo ceace inzadar am căutat. Dela notari și pretori sĕ mergem mai sus. Din cercuri se ne ducem la inima comitatului. Poate acolo vom afla adevĕrul și dreptatea căutată până acum inzadar. Se cercetăm starea oficialilor din centrul comitatului. Preste intreg comitatul domnește fișpanul sau, mai pe românește, comitele suprem. După el urmează vicișpanul, sau vicecomitele. Pre lângă ei mai sunt o mulțime de slușbași mai mici, cari toți lucră și ajută, poruncile și hotăririle, ce vin de sus, dela ministeriu se se aducă la cunoștința pretorilor, și prin pretori la cunoștința notarilor, ca astfeliu fiecare cetățan sĕ le știe și sĕ le țină. Pre lângă comitele suprem și vicecomitele mai sunt incă: un notar al comitatului, câți-va vicenotari, practicanți, oficianți dela casa orfanală, fișcali ai comitatului, casari și alți mulți.

Iar dacă vrem se-'i spunem cu numĕrul sunt la comitat de toți vr'o 80 de oficiali, in deosebite posturi, cu deosebită plată, dar, infine, sunt plătiți toți din banii comitatului, ce adună dela locuitorii plătitori de dare.

La plata acestor oficiali Românii dau cel puțin 2 din 5 părți, pentru că cam atâta e nu-

---

FOIȘOARA.

Bun de plată.

Un poet, mai sciu eu care,
La barbir sĕ duce o dată
Sĕ se tundă, sĕ se radă,
Se aibă față curată.
Și barbirul mi-l și tunde
Și incepe a-l săpuni
Ca se-l radă cum se cade
Dar un necaz se iví:
Că mĕ rog, nu-i nĕcaz mare
Când cineva chiar la ras
Vine se-ți ceară parale
Atnuci nu-i mare necaz?
[illegible]l ce intră era omul
[illegible]e pe alții imprumută
[illegible] fiind un om de treburi
[illegible] sută după sută.
[illegible] esci poetule?
[illegible]e-mi părăluțele,
[illegible]l a trecut,
[illegible]t nici un minut!
[illegible]red că-mi dai răgaz
[illegible]a de ras!
[illegible] ce te vĕd ras
[illegible] regas
Dar mai mult — nici un minut
Că terminul a trecut!
— Barbire, țise poetul,
Sĕ-mi fi martor cum se cade
Că n'am se dau dumisale
Banii până ce m'oi rade.
Și țicând aceste vorbe
Poetul meu se ridică
Șterge barba, își ia bâta
Și cu mină ușurică
Țice cătră cămătar:
De aș treii cât pieatra albă
Nu pun briciu în a mea barbă!

Ion Pop Reteganul.

Peosii poporale din Ardeal

culese de

Laurențiu Ciorbea.

1.

Frunță verde mere păre
Când te vei insura vere,
Ia-ți muiere pe plăcere
Nu lăcomi la avere;
De o fi și mai seracă
Numai ochii ei se-ți placă,
Dacă ai om pe plăcere
Laso 'n pacoste avere,
Că averea ei să gată
Dar urîtul nici odată,
Că averea sĕ sfêrșeste
Dar urîtul tot trăiește,

2.

Frunță verde mărăcine
Țis'a maica cătră mine
Sĕ nu dau gură la nime,
Trăiascămil Dumnețeu,
Colea seara pe 'nserat
Totuși ii dau pe furat.

3.

Frunță verde foaie fragă,
Am avut o mândră dragă
Și s'a dus ca și o șagă;
Am avut odată o nană
Ș acuma nu-i nici pomană.

4.

Frunță verde de pe lac,
Vai de mine ce să fac
Că mi-a dat dorul de cap
Și nevestele moarte 'mi fac,
Moarte 'mi fac nevestele
Dar me învìie fetele.

5.

Frunță verde frunțuliță
Ș-am avut o mândruliță,

mĕrul Românílor dín comitat. Ar urma deci după dreptate ca 2 dín 5 părţi a acestor oficiali sĕ fie Românì; adeca cel puţin **32** din cei 80 ar trebui se fie Români.

Se vedem ínse càţi sunt intru adever.

Mai muţi, decât dreptul ḑice sĕ fie, nu-s. Asta o putem spune cu inimă liniştită inainte. Mai puţin inse pot fi; de asta ne putem teme. Şi de cea ce ne temem nici nu scăpăm. Căci dacă cetim numele tuturor celor ce sunt puşi in slujbă, in oficiu la comitat, in inima comitatului, intru adever nu aflăm decât f o a r t e p u ţ í n i Românì. Numerul lor, spus apriat, nu face decàt **3.**

Intre o sută de locuitori din comitatul Timişului aflaţi c e l p u ţ i n **37** de Români, iar intre 80 de oficiali dela comitatul Timişului aflaţi c e l mult **3** Români! Asta-i dreptatea ce ni-se face noue. Dreptatea asta inse nu-i vrednică de numele sfânt al d r e p t ă ţ i i!

Prin acestea am gătat cu o f i c i a l í i a d m i n i s t r a t i v i, cari indeplinesc poruncile, ce vin de mai sus. Sĕ mergem acum la o f i c i a l i i i u s t i ţ i e i, la aceia, cari chemaţi sunt a face d r e p t a t e intre oameni; da de vom afla mai multă d r e p t a t e la eí.

In comitatul Timişului sĕ află 7 j u d e c ă t o r i i cercuale, cari judecă in prima instanţă asupra proceselor mai mari de 20 fl. Atari judecătorii sĕ află in T i m i ş o a r a, B u z i a ş, C i a c o v a, L i p o v a, R e c a ş A r a d u - n o u, şi in V i n g a. De judecătoriile acestea procesele ajung prin a p e l a ţ i e la t r i b u n a l u l din Timişoara, de acolo la t a b l a r e g e a s c ă din Timişoara şi mai in urmă la c u r i a r e g e a s c ă din Budapesta.

Ne vom da sama despre judecătoriile de cerc, despre tribunal şi despre tabla regească din Timişoara, pentru că acestea sĕ află pre pàmîntul comitatului Timís, şi vom căuta cum sunt Românii representaţi pe la aceste oficie, puse pentru a face dreptate. Sĕ vedem, oare noue face ni-sĕ dreptate?

Mai mainte trebue se insĕmnăm ceva. La judecăţi de aceastea, unde adevĕrul, aflarea adevĕrului atârna, dela multe imprejurări şi dela mulţi martori, cari trebue ascultaţi, e de lipsă maí mult ca ori unde, ca judecătorii sĕ priceapă, ma sĕ ştie bine límba, celor ce poartă procesul şi sĕ legiuesc. Şi după ce alte neamuri nu prea invaţă cum sĕ cade limba românescă, sĕ cuvine, ma e chiar de lipsă, ca români sĕ fie judecătorii, cari pricepênd ori ce cuvînţel, ori ce intorsĕtură de cuvinte, ori şi ce datină, indată şí cu siguritate sĕ poată afla in care parte sĕ află adevĕrul.

Asa dară numĕrul oficialilor iustiţiari Români trebue sĕ fie in mesură nu numaí cu numĕrul locuitorilor Români, ci in mesură cu numĕrul proceselor. Pentru că, cu durere o spunem, dar trebue se-o spunem, că poporul românesc mai mult se legiueşte, mai mult sĕ judecă unul cu altul la lege, decât celelalte popoare. Este lucru ştiut, că intre **100** de procese, ce vin la judecată, cel puţín **80** sunt româneşti. Acest numĕr e foarte dureros, pentru, că arată o stare dureroasă a poporului românesc. Procesele şi judecăţile sunt impreunate cu o mulţíme de spese şi cu mare perdere de bani. De acea ar trebuí sĕ invĕţăm a ne i n ţ e l e g e, a ne i m p ă c a unul cu altul, a mai iertá unul altuia şi a nu alerga indată la lege, şi la la fişcalí, pentru că toate acestea sunt l u c r u r i s c u m p e, i a r n o i n i - s o a m e n i s ĕ r a c i, şi avem o mie şi o sută de alte lipse mai arḑetoare şi mai marı. Ar trebui sĕ ne ferim de procese.

E o ruşine, ca noi, plugarii români se purtăm de 2 ori atâtea p r o c e s e, ca alţii, ca nemţii sau ca sĕrbii. Aceasta ne face de ruşine, pentru că lumea crede, şi trebue sĕ creadă, că noi Românii ne tot certăm, ne tot batem unii cu alţii, tot stricăm unul altuia, de atâtea procese trebue sĕ purtăm.

Pace, iubire, bună inţelegere trebue sĕ domnească intre noi. Ca creştini trebue sĕ iertăm unul altuia şi ca fraţi trebue se ne iubim, pentru că fraţi suntem. Astăḑi, mai mult ca totdeuna, trebue sĕ lăsăm certele, neinţelegerile dintre noi şi prin iertare şi bună inţelegere, prin impăcare inaintea oamenilor nostri, sĕ ne ferim de procesele cele multe şi scumpe. Banii cei mulţi, ce-i dăm fişcalilor străini sĕ nii cruţăm, sĕ neguţătorim cu ei ca se ne intărim, şi se dăm mai bine pentru şcoli şi biserici româneşti, decàt pela judeţe şi advocaţi străini.

Acum, mai mult ca ori când trebue se ne impăcăm unul cu altul, sĕ ne iubim, sĕ ne stringem rindurile noastre, ca strînşi şi intăriţi, mai bine se ne putem lupta contra duşmanilor nostri, contra medreptăţii, ce ni se face.

Am ḑis, că intre 100 procese cel puţin 80 sunt româneşti. Intre 100 de oameni, ce se ceartă şi-şi caută impăcarea pe la judeţe cel puţin 80 sunt Români.

Adeca judecătorii mai tot cu Românii au de a face. E de lipsă deci, ca Domnii aceia sĕ ştiĕ foarte bine româneşte, ca pe deplin sĕ sĕ inţeleagă cu oamenii ce se pîresc.

Prin urmare, pe la judecătorii am trebui sĕ aflăm maí mulţi Români, decă se cer după numerul locuitorilor Români, pentru că Românii poartă mai multe procese. Vom cerceta deci de-a rîndul toate judecătoriile cercuali, vom merge pe la tribunal şi pe la tablă, ca se vedem câţi Români sĕ află, acolo plătiţi din banii ţerii, la cari noi dăm tot, ce se cade şi se cere se dăm. Aceasta vom face-o insĕ numai peste o sĕptĕmână.

Până atunci inse se ne insemnăm u n a şi b i n e. Se ne insĕmnăm, că până acum ţeranii români s'au pîrît şi legiuit m a i mult, ei au spesat cu advocaţii mai mult.

Asta sĕ n'o mai facem!

Asta se inceteze! Se nu mai purtăm atâtea procese, pentru atâtea fleacuri. Câte familii n'au rĕmas sĕrace pentru judecăţile cele multe, in cari s'au incurcat? Câte moşii n'au fost vindute prin licitaţie, la tobă, in urma unor procese, pre cari uşor le-ar'fi potut incunjura.

Cine sĕ legiueşte mult pierde mult şi puţină dreptate găseşte. Mai bine sĕ iertăm şi sĕ ne impăcăm noi intrĕ noi, căci suntem Români şi creştini!

Căci doar de atâtea ori ḑicem in rugăciunile noastre: „Şi ne iartă noue (Doamne) greşelele noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noastri.“

Procesele sunt impreunate cu spese.

Cât putem se le incunjurăm. Se ne ferim de ele, ca de pagubă.

Despre dreptul de ereditare sau moştenire.

III. Moştenirea descendenţilor sau următorilor.

In numerul trecu al „Foiei de Duminecă“ la finea comunicatului despre dreptul de ereditare in ultimul pasagiu s'a strecurat o eroare de tipar, deci acest paragraf trebue se-l repet incă odată.

Moştenirea legală e de patru categorii:

a, moştenirea descendenţilor sau următorilor, adecă a copiilor, nepoţilor, strănepoţilor;

b, moştenirea antecesorilor sau naintaşilor adecă a părinţilor sau părinţii părinţilor;

Frunḑuliţa s'a uscat
Mândruliţa m'a lăsat.

6.

Măgheran de pe cetate,
Spune mândri sănĕtate
Că de mine n'are parte,
Numai neamţul din cetate
Care-'mi dă haine crepate,
Haine negre mohorîte
De cari mi-au fost urîte.

7.

Frunḑă verde de dudĕu,
Mândruţă de dorul teu
Me usuc ca inu 'n teu;
Frunḑă verde ca nalba,
Mândră de dragostea ta
Me topesc ca cânepa.

8.

Frunḑă verde de sălată
Ce vinḑi mândruţă in şatră?
Porumbele vênd şi fragi
Pentru cei care 'mi sunt dragi,

9.

Trimis'o impĕratu carte
La fetele de pe sate,
Sĕ nu poarte sugne 'n flori
Că remân fără feciori,
Căci feciorii cei frumoşi
Toţi sunt la bătaie scoşi;
Pe cei urîţi i-a lăsat
Să-'i latre cânii prin sat.

10.

Bădiţa cu pĕrul creţ
Merge 'n têrg şi n'are preţ
Ca şi grâul sĕcăreţ.

11.

Badea cu mustaţa neagră
Sĕ joară că nu-i sunt dragă,
Dar dumnealui minte bine
Că mai moare după mine.

12.

Rele ḑile-am ajuns Doamne
Că fetele toate-'s doamne,
Tot in sugne de barşoane
Părinţii le mor de foame,
Care este mai seracă
Aceeia ii mai forfoiată;
Toată muta-'i impenată
Mălai nu-i se 'mbuce odată,
Toată muta-'i cu păuni
Mălaiu-'i cu trei zloţi buni. —

S i b i i u la 22 I a n. n. 1894.

Peatra credinţei.

Istorioară din viaţa poporului

de Coriolan Brĕdicean.

La anul Domnului 1715 Turcii stăpâneau Banatul, şi Ali paşa guverna din cetatea Timişoarei asupra acestor ţinuturi.

In oraşul Lugoşiu un Beg turcesc cu numele Aga era comandantul cetăţii de lângă Timiş, eară cnez a fost Radu Bĕlu. In oraşul Lugoşiu ca şi in tot imprejurul, puţini erau locuitorii, căci i răriseră turcii prin multele bătăi, devastări, ducere in sclăvie şi prigoniri.

Pămĕnt, a fost tare puţin lucrat, şi aşa sĕrăcia era bine lăţită. Mulţămită cerinţelor [illegible] trînsĕ ale poporului şi puterii sale de răb[illegible] căci numai cu aceste insuşiri a putut s[illegible] aşa stare rea şi a trăit peste ea.

Aşa era starea peste tot in Băr[illegible] deosebi după ce fură isgoniţi turcii [illegible] părţi ale Ungariei de frică ca sĕ r[illegible] Banatul se intăreau tot mai tare [illegible] mişoarei, Lugoşului, Şdiorei, Vĕr[illegible] hadiei, eară poporul 'l ţineau [illegible] despoiau până la os şi veghiau [illegible] tărească nici unul, şi mai mul[illegible] se lege. Uşor le era turcilor, [illegible] trebuia sĕ implinească fără r[illegible]

c, moştenirea laterală adecă după fraţi, unchi, veri sau şi după alte rudenii, şi mai departe

d, moştenirea consoţilor adecă intre bărbat şi femee.

După părinţi mai ântei moştenesc copii legiuiţi adecă copii născuţi din părinţi căsătoriţi sau cununaţi; dacă părinţii in timpul naşterei copiilor au trăit in concubinat adecă n'au fost cununaţi, atunci copii sunt nelegali; insĕ dacă părinţii ulterior, adecă după naşterea copiilor sĕ cunună şi căsătoria părinţilor prin cununie devine legală, atunci şi copii născuţi in timpul concubinatului adecă nainte de cununiă devin copii legali, şi moştenesc după părinţi totaşa ca şi copii născuţi după cununie din căsătorie legală.

Copii legali precum şi copii deveniţi legali prin căsătorie ulterioară (căsătoria după naşterea copiilor) moştenesc şi averea moştenită şi cea agonisită de părinţii lor; deci calitatea averei părinteşti la moştenirea copiilor nu se ia in considerare.

Dacă numai un copil rĕmâne după părinţi, acela moşteneşte toată averea, dacă remân mai mulţi, atunci moştenesc in părţi asemeni, sau egale, dacă la moartea unui părinte unul sau mai mulţi copii au murit mai nainte, atunci nepoţii sau strănepotii moştenesc după spiţe.

Copii nelegali adecă cei născuţi din conconcubinat sau din părinţi necununaţi, după tată nu au nici un drept de moştenire; copilul nelegal are dreptul de a pretinde dela talăl seu nelegal numai susţinerea şi creşterea până când a inplinit al doisprеḑecelea an; dela doisprеḑece ani incolo copilul nelegal numai are dela tatăl sĕu nelegal nici un drept.

Obvin o mulţime de casuri, aşa ḑicând mai in toate ḑilele, că din uşurinţa sau mai bine ḑis din stupiditatea părinţilor după moartea tatălui, dacă acesta a murit fără testament valid, şi n'are rudenii sau consĕngeni, averea lui o moşteneşte statul pe basa dreptului de caducitate, iară nu copii născuţi de el.

Dacă cineva moare fără testament valid şi fără contract şi nu are consângeni, adecă rudenii din familia lui, atunci averea remasă după el cade statului, şi acest drept al statului sĕ numeşte dreptul de caducitate.

Copii nelegali moştenesc după mamă tot aşa ca şi copii legali; de exemplu Petru Albu din căsătorie legală are doi copii, după moartea soţiei sale legiuite a rĕmas vĕduv, are şi avere; Sibinca Gera are avere dela părinţii ei, s'a căsătorit cu Nicolae Negru, a făcut cu acesta din căsătorie legală doi copii, după aceasta Nicolae Negru moare, Sibinca Gera măritată Negru remâne veduvă cu doi copii legali şi cu averea ei; acum veduva Sibinca Negru merge şi trăesce in concubinat cu Petru Albu şi fac un copil.

Dupa moartea lui Petru Albu averea acestuia o moştenesc cei doi copii ai sei din căsătoria legală, copilul nelegal născut cu veduva Sibinca Negru nu capătă nimic; după moartea veduvei Sibinca Negru, averea ei o moştenesc in trei părţi asemeni cei doi copii legali născuţi cu Nicolae Negru şi copilul nelegal născut in concubinat cu Petru Albu; — şi dacă copii cei legali a lui Nicolae Albu ar fi murit naintea lui şi dacă Nicolae Albu moare fără testament şi fără contract de moştenire şi nu este nime din familia lui — atunci averea lui o moşteneşte statul, şi copilul nelegiuit născut cu veduva Sibinca Negru nu are alt drept, dacă n'a inplinit ăncă al doisprеḑecelea an până la moartea tatălui sĕu nelegal — decât numai se capete din averea, ce o mosteneşte statul — spesele de creştere până la inplinirea anului al doisprеḑecelea.

Acesta e pĕcatul strigător la ceriu al părinţilor, cari trăesc in concubinat, adecă necununaţi. O femee cu mintea intreagă nu va merge nici când se trăească cu un bărbat in concubinat, pentru că unde lipseşte cununia lipseşte şi dreptul de moştenire a copiilor după tată.

Copii născuţi din adulteriu n'au drept de moştenire după tatăl lor şi nu devin legali nici prin căsătorie ulterioră; ca se fiu bine priceput voi aduce un exemplu: Lui Petru Albu nu-i convine se trăească cu soţia sa legală, şi fără a se despărţi de dînsa prin forul competent, adecă fără de a esopera desfacerea căsătoriei sale, simplu alungă pe soţia sa legală dela sine, aduce o muere, cu care apoi face copii; aceştia sunt născuţi in adulteriu adecă in frângerea credinţei, care el o dătoreşte soţiei sale legale, de care el n'a fost despărţit dupa lege in timpul naşteri copiilor; tot aşa stă lucrul, dacă un bărbat necăsătorit sau devenit vĕduv trăeşte şi face copii cu o muere, care nu e incă despărţită de bărbatul ei legal. Copii născuţi in adulteriu au drept de moştenire numai după mamă ca şi cei din concubinat.

Din legile ţerei.

Legea despre transgresiuni.

(Continuare.)

Cap. VI.

Transgresiuni contra siguritäţii publice.

§. 61.

Aceia, cărora din causă că au fost pedepsiţi pentru forţa comisă contra autorităţii sau privaţilor, pentru omor, jăfuire, presiune, furătură sau de douăori pentru vênare fără drept — şi cărora după esecutarea pedepsei li s'a interḑis din partea autoritaţii a mai ţine arme: dacă calcă interḑicerea aceasta, sĕ pedepsesc cu inchidere până la ḑece ḑile şi cu pedeapsă in bani pâna la 100 de fiorini.

§. 62.

Cel ce nu are locuinţă anumită sau şi-o părăseşte şi vagabundează fără ocupaţiune şi fără lucru, dacă nu e in stare a arăta in terminul defipt prin autoritate, nici mijloacele ce-i servesc spre susţienerea sa, nici că se nisueşte a şi le procura in mod onest, — sĕ pedepseşte ca vagabond cu inchidere până la 8 ḑile.

§. 63.

Cel a fost pedepsit pentru vagabundare, şi in cei doi ani următori după esecutarea pedepsei se află eară vagabondênd, se pedepseşte cu inchidere până la 1 lună.

§. 64.

Părinţii, tutorii, curatorii, ıngrijitorii, cari lasă pe pruncii cei de sub tutela, curatoratul sau ingrijitorilor, cari nu au implinit anul al şasesprеḑecelea al vieţii lor — se vagabondeze, sau spre a impedeca vagabundarea acelora nu aplică dupa putinţă măsurile disciplinei de casă, — se pedepsesc cu pedeapsă in bani până la 100 de fiorini, şi in cas de repeţire, dacă dela esecutarea pedepsei lor ultimă incă nu au trecut doi ani, cu pedeapsă şi până la 200 de fiorini.

§. 65.

In acelea locuri unde nu sunt institute de indreptare; vagabonḑii cari nu şi-au implinit incă anul al 16-lea, se transportează in institutul de indreptare, şi acolo se cresc un timp de până la unu an.

---

cine, căci altcum lanţuri, robiĕ, slăviĕ, ba chiar luarea vieţii 'l aştepta. — Dar nici o asuprire in lume, nu a avut alt sfêrşit, decât perirea asupritorului şi invingerea celui pe nedrept asuprit şi a gândurilor, sîmţirilor şi dorinţelor lui curate. — Aşa nici turcii nu o sĕ scape de judecata dreaptă a tatălui ceresc, ḑicea de multeori cnezul Lugoşului Radu Belu şi o peatră invechită, care sĕ rădică din zidurile cetăţei Lugoşului ne adevereşce şi astăḑi, că drept a avut cnezul, căci acea peatră e de mâna lui aşezată pentru aducerea aminte de ḑiua Sântei Mării mari a anului 1715, ḑiua in care d'odată cu prasnicul hramului bisericei din Lugoşu, sa sĕrbat si ḑiua scoaterei turcilor din Lugoş şi ḑiua ...ărei steagului impĕrătesc pe turnul cetăţii. ...astă peatră se pot descifra şi cuvintele ...ntr'ensa:

...atra credinţei e iubirea ...a t ă, căci prin iubirea adevĕrată ...si religiunea crestină, s'a intărit in ...a, că trebue sĕ invingă asupra ...ân, şi au şi invins.

...ır, câtă suferinţă a costat stră...ea luptă? Sĕ auziti!

I.

...lor Lugoşului in dreapta dela ... Ezeriş a treia colină, era a cnezului Belu, om in vêrstă, vĕduv, dar incă in putere.

Intr'o seară senină a lunei lui August Radu Belu eşi din colina sa trist, cu fruntea increţită, privirea plecată — şi sĕ preumbla cu paşi mari pe cărarea din naintea colinei.

Mai sta din când in când .... Clătina din cap .... apoi punênd mânile la spate, eară păşea mereu şi cufundat in gânduri.

Casnicii toţi s'or retras tăcuţi — căci vĕḑînduşi pe stăpânul necăjit i se fereau din cale, ştiind că in asemenea ceas, când e ingrijit şi cu voia rea — e mai potrivit — al lăsa singur in pace, căci nu era om sĕ se intunece fără pricină, ci cine ştie ce poruncă netrebnică a mai căpĕtat dela Aga cel fără suflet din cetate?!... Aşa 'şi şopteau casnicii ingrijiţi.

Sĕ-mi aduceţi puşca şi fluerul! Auḑi Nasto? ḑisĕ posomorît cnezul ştergându-şi fruntea sa lată imbinată cu pleşugimea capului, ca şi când s'ar sili, a depărta un necaş mare ce-i apasă creerii.

Hm! Hm! Nincu nu mai vine! mormăi bĕtrânul, stând earăşi in loc.

Nasta aduse puşca, pe care Belu, o aşăză cu cureaua pe umĕrul stêng, fluerul îl luă in mâna dreaptă şi plecă pe rĕsvoare la deal in sus!

Luna incă nu resărise, dar murgitul sĕrei de vară era destul de vederos, ca sĕ cunoşti omul de la căţiva paşi.

Cam la mijlocul dealului incepu bĕtrânul cnez a suna din fluer o doină simplă poporală — tristă ca viaţa neamului sĕu şi plină de undulări de doioşie şi suferinţă, ce apăsau şi sufletul jupânului Belu.

Toate imprejur sĕ gătesc de odihnă şi la sunetul doios al fluerului — adorm mângăiate. —

Numai Belu e treaz. După ce gătă un cântec, incrucişându-şi mânile pe latul sĕu pept aruncă o privire jalnică peste oraşul care se 'ntindea liniştit din ţarina de sub vii, ş'apoi rădică capul spre ceriul viu de nenumĕratele stele, ca tot atâţia ochi ai lui Dumneḑeu; oftă adênc şi ḑisĕ: „Până când o Doamne mai vrei sĕ suferim ? ! !“

O stea cade! şi cnezul trăsărind 'şi face cruce gândind intru sine: oare a cui suflet a fi steaua care a căzut?

D'odată! un ţipet de spaimă sfăşiă aerul cu o putere mărită prin tăcerea moartă a nopţei, ş'apoi omorţesc toate imprejur.

Belu puse fluerul in brĕu şi plecă cu paşi repeḑi către locul de unde i sĕ părea că a auḑit glasul infiorător ... Sĕ urcă in deal, apucă pe valea dintre dealurile viilor de către Ezeriş.... Nu sĕ aude nimic; mai stă iu loc ... tot tă-

§. 66.

Celce cerşeşte in loc public fără licenţa dela autoritate sau din casă in casă, sau cel ce indeamnă sau trimite pruncii mai tineri de 16 ani se cerşească sau i pune la dispoşiţiunea altuia spre acest scop: sě pedepseşte cu inchidere până la 8 ḑile, faţă de copilaşii cerşitori se aplică dispoşiţiunea §-lui 65.

§. 67.

Se pedepseşte cu inchidere până la o lună; celce după ce a fost pedepsit pentru cerşire, cerşeşte earăşi in loc public fără licenţă dela autoritate sau din casă in casă, şi incă nu au trecut doi ani dela implinirea pedepsei lui ultime.

§ 68.

Se pedepsesc cu inchidere până la doně luni cei ce cerşesc sau cu, sau fară licenţă dela autoritate :

1) cari in grupuri mai mare de 3, cerşesc intr'un loc şi fiecare a trecut peste al 14-lea an al vieţii;

2) cari cerşesc afară de timpul determinat prin autoritatea competentă;

3) la cari sě află arme când cerşesc;

4) cari intră in locuinţie nedeschise fără permisiune prealabilă;

5) cari simulează miseria, nenorocirea, lipsa, au defectul unui membru al corpului lor sau lipsa puterii de a vedea a auḑi, a vorbi, sau conturbarea facultăţii lor mintale.

§ 69.

Prin dispoşiţiunile §§-lor 62—68 nu se alterează normele sustătoare in privinţia escortărei.

Cei judecaţi pentru vagabondare şi cerşire, dupăce au suferit pedeapsa lor, pot fi indrumaţi, a se duce la locul lor de competinţă, dacă sunt indigeni şi se easă din ţară, dacă sunt din ţară străină.

§. 70.

Celce prin sentinţă definitivă a autorităţii a fost eschis de pe teritoriul statului ungar sau din una parte a aceluia, sau eupă teritorul cutărui ţinut, cetate sau comună, şi sub durata oprirei se duce indărĕpt acolo de unde a fost eschis fără concesiune dela autoritate — se pedepseşte cu inchidere până la o lună.

---

cere, tot linişte, — păşeşte inainte, priveşte in dreapta — in stânga . . . . nici o suflare . . . . . Asta 'l făcea şi mai neliniştit şi mai ingrijit.

Inaintând cu paşi repeḑi pe drumul din vale până aproape de colina lui Stan Oprea, cum păşea tot inainte, d'odată îi sare inainte un câne cu ochi roşii de furie, şi trei paşi inaintea sa cânele punĕndu-se, ca de atac cu picioarele de 'naiute intinse ţapene, cu o lătrătură puternică, cu glas plin şi gros, opri drumul jupânului Radu Belu. In colina lui Stan Oprea nu sĕ simţea a fi vr'un suflet de om, lumină nu ardea, nici foc nu sĕ vedea, nici fum.

Jupânul Belu pricepu din starea rabiată a cânelui, că acela s'a invrăjbit mai 'nainte şi că de pe aici trebuia sĕ fie eşit ţipetul sfăşietor, carele l'a făcut pe el sĕ se coboară in vale.

Privi in stĕnga spre dealul de cătră Ezeriş şi sub un măr mare zări ceva alb. Fără multă pregetare voi aş indrepta paşii cătră acel lucru alb, dar cum sĕ mişcă, cânele 'şi iuţi lătratul şi răcnirea, incât jupânul Belu ca se-l sparie şi se-şi deschidă drumul cătră semnul cel alb de sub mĕr, sloboḑi puşca d'asupra cânelui. Cânele spăriat fugi chiăunând, eară de pocnitura puştii, repeţită de echoul văii, din albeaţa de sub măr se ridică figura unei fiinţe femeeşti.

(Va urma.)

§. 71.

Celce spre seducerea autorităţilor sau a persoanelor private in scopul de a câştiga aplicare, intreţinerea sau ajutor, face pasaport falş, demisiune militară, carte industrială, carte de servitorie, atestat de cualificaţiune sau legitimaţiune falsă, sau falsifică documentul adevĕrat sau face intrebuinţare de un atare document falş ori falşificat ori intrebuinţează pentru sine un atare document adveverat dar estradat pentru altul: se pedepseşce cu inchiderea până la o lună.

§. 72.

Celce in hoteluri, sau ospătării nu-şi inscrie numele, starea şi locuinţa in cartea sau registrul de oaspeţi, destinat prin autoritate pentru ţinerea in evidenţă a străinilor (pasagierilor) fiind pe lângă predarea cărţii s'au a registrului provocat la aceasta: se pedepseşte cu pedeapsă in bani până la cinci-ḑeci de fiorini.

Ear celce cu scop de a seduce autoritatea sĕ inscrie sub nume, stare şi locuinţă falşă: se pedepseşte cu pedeapsă in bani până la una sută de fiorini.

§. 73.

Ospĕtarii şi proprietarii de hoteluri cari nu provoacă pe străinul descălecat la ei la inscrierea menţionată in §. precedint in timpul defipt de autoritate, s'au — incât străinul nu ar satisface provocărei in terminul defipt de autoritate nu fac despre aceasta arătare la autoritate — se pedepsesc cu pedeapsă in bani până la cinciḑeci de fiorini.

Tot această pedeapsă se aplică şi faţă de acel membru al personalului de servitori, care intrelasă de a-şi implini datorinţa cu care l'a insărcinat stapânul sĕu in această privinţă.

(Va urma.)

Despre sănătate şi boale.

Murit'a şi doctorul cel mai mare, dintre câţi a avut Impărăţia noastră, ba doară mai mare decât toţi doctorii din Europa: profesorul universităţii din Viena, de unde ies doctorii cei tĕneri: Dr. Billroth.

Abea a trecut vĕrsta de 60 şi câţiva şi cu toate că era mare invĕţat, sciea cum să-şi cruţe sănătatea, cum să se vindece de boale, n'a ajuns la o vĕrstă mai mare decât ori-care simplu muritor dela sate. Ba tocmai intre sătenii nostri cei mai de rĕnd se găsesc destui cari trăiesc mai mult decât a trăit invĕţatul doctor. Religia creştinească ḑice la d'al d'astea, că viaţa e in mâna lui Dzeu, şi-o iea când vrea. Aşa este, dar nu mai puţin adevĕrat este, că tot Dzeu a dat minte omului ca să cunoască ceea ce face bine sănătăţii şi să se scie feri de toţ ce scurtă viaţa lui pre pămĕnt. Voie slobodă i-a dat pentru a face bine sau rĕu, a trăi cumpĕtat sau necumpĕtat. Doctorul Billroth făcut-a — fie iertat — bine la toată lumea, invĕţat-a pre invĕţaceii sei şi pre o sumedenia de bolnavi ce avea, de ce să se ferească, ca să le meargă bine cu sănătatea şi mulţi ani să trăiescă pre pămĕnt, dar la insaşi a sa sĕnătate puţin s'a gândit, n'a avut tăria d'a se cumpĕta in mâncări şi beuturi.

Berea a prăpădit pre Billroth inainte de vreme. Din pricina berei celei multe ce a beut, a suferit mult. I s'au pus o grăsime bucedă pe inimă, care apoi a inpiedecat bătăile regulate ale acestui organ de frunte; de aici urmat-a greutatea respiraţiei, de care de mai mult timp suferea şi care se numesce: astma.

Dacă nemuritorul doctor Billroth se cumpĕta in beutura de bere şi mai ţinea şi câte un post românesc, nu aşa de lung cum il ţin unii din ţĕranii nostri şi acuma, dar un post care stă in a te opri dela cărnuri şi grăsimi: Billroth putea trei şi mai mult şi nici de greutatea grăsimei din lăuntru şi din afară nu avea să pătimească. Pe lângă cei 65 de ani, el o putea duce incă binişor, cum o duce prinţul Bismark care sĕ apropie de 80 de ani şi prim-ministrul Angliei Gladstone, care a trecut peste 80 ani. Dar acestia sunt oameni cumpĕtaţi: englesul din copilărie crescut aşa, iar prusianul Bismark prin ordin medical. Şi acesta era acum 5—6 ani s'o impĕture de pe lume tot din causa berei prea multe, ce se obicinuise a bea. Dar vine Doctorul Schweninger şi-i ḑice că dacă nu sĕ lasă de bere şi nu se pune pe post, — moare.

Bismark a ascultat şi s'a pus pe dieta presintă, care o ţine şi astăḑi, şi carea i-a redat sănătatea şi putere d'a face de nou gălăgie in lumea politică.

Dacă va veni iarăş Bismark sĕ dicte politica Europei şi nouĕ Românilor tot duşmănos ne va fi — numai doctorului sĕu vom avea d'a mulţumi noile nĕcazuri.

Dr. V—a.

Cronică.

Porci tineri de vĕndut. Direcţiunea armăsăriei reg. de stat din Mezőhegyes are de vĕndut 1918 dărabe de porci tineri.

Etatea oamenilor. Modul de vieţuire şi ocupăciunea oamenilor influinţează mult asupra lungimei vieţii lor. Din deosebitele clase de oameni, mai lungă viaţă duc forestierii (pădurarii) şi ţerenii (economii), după ei urmează iuriştii, apoi preoţii, care o duc până la etatea mijlocie de 75 ani. După ei mai aproape stau grădinarii, invĕţătorii şi măcelarii, cu o etate mijlocă de 56 ani, negustorii 56 ani, dubălorii (timarii, tăbacarii) 56 ani; pescarii 55 ani; medicii 52 ani; brutarii (pănerii) 51 ani; berarii 50 ani; bărdasii 49 ani; zidarii 48 ani; pictorii, văpsitorii, compactorii, pantofarii, tipografii 47 ani; mesarii şi lăcătarii 46 ani; croitorii 45 ani; pietrarii 43 ani; literaţii şi turnătorii de litere 41 ani; litografii, cinografii 40 ani. — Toţi aceia lucrători, cari îşi petrec viaţa in fabrici, unde sunt nevoiţi a respira cu aerul praf şi fum ori vapori, cari sunt periculosi vieţii, pier mult mai de timpuriu. Mai mult au a se plânge acele persoane, cărora ocupăciunea le răpesce somnul.

O minune. La Walton Hill in Anglia zăcu mulţi ani o piatră mare de moară ca cea din urmă rĕmăşiţă a unei mori de apă. Inainte cu vre-o 25 ani se ivi in gaura din mijlocul pietrii un colţ, ce eşea dintr'o nucă, carea, te miri cum ajunsese acolo. Şi colţul crescu ca intr'o oală, avĕnd dedesubt pămĕnt bun, ear giur impregiur scutit fiind de piatra de moară. Şi se făcu nuc, şi crescu, şi crescu, până ajunse inălţimea de vreo 25 urme şi se ingroşă de umplu cu trupina lui gaura cea rotundă a pietrii de moară. Până aci n'ar fi nici o minune, dar minunea urmă după aceea. Nucul nu statu de a mai cresce şi ridică piatra cu sine! Acum e de vre-o urmă şi mai bine ridicată dela pămĕnt şi stă frumos ca un inel pe lângă tulpina nucului, ear nucul cresce mai departe şi produce nuci multe şi bune. i.—

Necrolog. Din Zagrabia, capitala Croaţiei, sosi in 13 Februariu ştirea, că marele naţionalist croat, canonicul Raciki, vechiu amic intim al episcopului Dr Strossmayer, a repausat. La propunerea repausatului canonic s'a hotărît ca la monumentul ridicat intru amintirea generalului Iellacici, figura acestui a sĕ se pună stând călare şi arĕtând cu sabia trasă spre Ung[illegible]

Economiă.

Raport sĕptĕmânul. In sĕptĕmâna trecută preţurile articolilor in piaţa din Bpesta s'au mai urcat şi in fine au remas următoarele insemnări la cuantităţi mai mari din articolii têrgului:

O v e s u l. A fost mai bine căutat. S'au vêndut unele mii de măji metrice şi se plătea, amesurat cualităţii, cu 6 fl. 70 cr. — 7 fl. 25 cr. per m. m.

C u c u r u z u l, cel bĕtrân, s'a dat cu 4 cr. mai bine; s'au vêndut cu 5 fl 15 cr.—5 fl 20 cr. Cucuruzul nou in Steinbruch lângă Bpesta se cumperă dacă este uscat cu 4 fl 42—5 fl 55 cruceri.

G r â u l a inceput a se urca binişor. Preţurile se afirmau cu 7 fl 20—7 fl 61 cr.

S ĕ c a r a incă sau cumpĕrat, cumpĕrătorii erau puţin reservaţi; din afară n'au sosit multe comande. Cu totul a fost o circulaţiune de 4000 măji metrice, iară preţul se stăbili in fine cu 5 fl. 58 cr. — 5 fl. 76 cr.

Sĕcara de primăvară se urcă la 5 fl. 96 cr. — 5 fl, 88 cr. in fine insĕ remase cu 5 fl. 86 cr. 5 fl. 88 cr.

O r z u l de nutreţ şi de fabrici a fost căutat; cel ungar işi susţinea preţul cu 6 fl. 25 cr. — 6 fl. 50 cr. cel din esterne era cu 5 cr. mai ieftin şi se lua numai cu — 5 fl. 75 cr. cu vamă cu tot. Pro primăvară nu s'a cumpĕrat.

P ă s t ă i o a s e. Intrebările n'au fost multe totuş preţurile se afirmau: Păsula era puţin căutată, mâre albă 5 fl. 75 cr. rotundă 6 fl. 25 cr. sură 5 fl. 50 cr. pistriţă 4 fl. 75 cr. pitică 7 fl. 25 cr. M a z e r e 8 fl. 50 cr. — 8 fl. 52 cr. ungară despoiată 12 fl. 50 cr. L i n t e, slab căutată, soiul mai slab 9 fl. mai bun şi despoiat, amĕsurat soiului şi mărimei până la 20 fl. M a c sur 28 fl. vênĕt 32 fl. C h i m i n, din ţară nu este, cel ollandez 38 fl. (Toate se pricepe, per 100 kilogramuri).

S ĕ m ê n ţ u r i. Sĕmênţă de trifoiu 71—74 fl. de luţernă 68—71 fl. măzĕriche 8 fl. — 8 fl. 50 cr. mohor 16 fl. 75 cr. — 7 fl. (tot per 100 Kilogr.), de I i n 11 fl. 50 cr. — 50 cr.

V i c t u a l i i. Preţurile preste tot au scădut tare la cei mai mulţi articoli. Gâsce 5 fl. Găine 80 cr. — 90 cr. — 1 fl. 20 cr. Coponi 1 fl. — 1 fl. 30 cr. Ciurcan 3 fl. 50 cr. = 4 fl. 40 cr. per pĕreche en gros.

C a r t o f i (crumpiri, baraboi, mere de pămênt) au scădut cu 10 cr. la maja metrică: s'au vêndut galbini cu 2 fl. 50 cr. rosa 2 fl 40 cr. ca covrigii 5 fl 50, de fabrică 1 fl. 15 cr. —

P r u n e sêrbeşti 8 fl. 3. — 19 fl 20 cr. hosniace 9 fl. 37 cr. — 18 fl. 30 cr. — Lictar, 12 fl. 94 cr. — 14 fl. 25 cr. — Mierea şi ceara, nu s'au căutat.

C e a p a in cuantităţi maria crescut până la 6 fl.

L â n a. Têrgul a fost mai cercetat, comunicaţiunea mai viuă ca in sĕptĕmână trecută. Lână de vară brută 86 fl. vênĕtă mai slabă 85 fl. mai bună 107 fl. defectuoasă 93 fl.

C a r n e a d e v i ţ e l. Têrgul slabul. Tendenţa moale. Viţei vii 32 cr — 38 cr. tăiaţi 25 cr. — 36 cr. per Kilog. nesocotită darea de consum. — Miei se ţin 5 fl 50 cr. — 7 fl 50 cr. părechia.

P o r c i i 43—50½ cr. de chilă.

U n s o a r e d e p o r c 52 fl. — Clisă (slanină, lard) 44 fl. — 46 fl 50 cr. amĕsurat cualităţii.

P i e i b r u t e. In sĕptĕmâna trecută s'au vêndut eară mai cu seamă piei de oaie, anume 10,000 de ~~be~~ sêrbeşti cu 63 fl. — 2000 ardeleneşti cu 6. fl. şi 9000 macedonene cu 102 fl. per 100 kilograme.

*

Despre cultura gâscelor. Este cu putinţă se cunoascem gâscele de gânsaci in etatea lor fragedă?

La soiurile comune de gâsce — gânsacul e de comun alb şi sĕ poate cunoasce indată ce a făcut pene bune. Nici când nu e o găscă albă curat. La rassa de gâsce numită tuluse (toulouse) insĕ nu se pot gânsacii cunoasce din gâsca decât după mers şi ţinută, după ce au crescut deplin.

3) La clocirea artificială nu e de observat ceva deosebit, de căldură mai puţină decât la ouĕle de găină, seau vre o grije dĕosebită, când se ivesc puii?

Clocirea artificială a ouĕlor de gâscă e chiar aşa de simplă ca şi a ouĕlor de găină. Numai cât e de lipsă ca ouĕle se fie de tot proaspete şi se nu fi fost duse dintr'un ţinut in altul. Clocirea sĕ intêmplă de sine fără greutăţi şi fără vre o grije deosebită. Cu toate aceste nu-i de recomandat clocirea artificială a oauĕlor de gâscă, că atunci puişorii nu au mamă bună, ci gâsca carea le o dăm de conducător, e mastică. Gâsca se ouă numai in timpul ei destinat, ea de regulă clocesce bine şi îşi poartă puii cu ingrijire. Tinerele găscuţe (boboii, puii de gâscă) au trebuinţă de a se mişca prin verdeaţă, incă din prima ḑi şi la astfel de preumblări mama maştică nu sĕ induplică bucuroasă, precând mama bună, gâsca care i-a clocit, o face cu plăcere.

Unii sunt de părerea că prin clocirea artificială forţăm gâsca mai tare pentru a doua periodă de oauare. Dar sunt in rĕtăcire. Ori că scoate puiuţi ori ba, perioda a două a ouatului îşi ţine terminele ei.

Aparatele de clocit se pot folosi pentru câteva ouĕ ce nu le mai pot cuprinde gâscele, ce le avem, ori in casul când gâsca e năsălnică şi nu stă la clocit, dar a folosi apĕratul in de obşte, e fără vre un folos practic.

Cultura gâscelor, unde este apă şi verdeaţă, ear pe timpul schimbărei penelor au câmp larg, este un ram de economiă foarte bun, aduce foloase insemnate, mult mai insemnate de cât cultivarea altor galiţe.

*

Mijloc de a păstra crastaveţii proaspeţi mai mult timp. La culegerea crastaveţilor căutăm pe cei mai frumoşi şi sănătoşi şi căutăm a-i lua cu codiţă destul de lungă, cât de aceca se-i putem lega cu aţă. Apoi ii spălăm in apă cât se meargă de pe ei orice uriciune şi-i lăsăm sĕ se sbicească. Dup'aceea îi ungem bine cu albuş de ou, ca sĕ fie preste tot acoperit cu el. Albuşul furmează pe crastaveţi un invăliş nesträbătător, care inpedecă intrarea aerului. Astfel obduşi crastaveţii sĕ leagă de codiţe cu aţisoare şi se pun preste o rudă la un loc bine svêntat, unde-i putem ţine in stare proaspĕtă până la Crăciun.

*

Contra rimelor ce sa'r fi incuibat in oalele de flori se recomândă făina de mustar. Sĕ pun adeca cam 125 grami de fărină de mustar intr'o udătoare cu apă fi se lasă cam o oară se stee ca sĕ se amestece bine cu apa. Apoi udăm cu ea plantele din oale şi rimele de bună seamă s'or suí la suprafaţă. i—.

*

Curăţirea catreţelor. De multe ori catreţele in timpul verei se umplu de păduchi cari fac pe bietele galiţe de slăbesc. Cu deosebire puii suferă tare. Pentru de a le curăţi de aceste insecte stricăcioase, se recomândă următoriul mijloc: Indată ce am slobodit dimineaţa găinile luăm un vas de lut şi punem in el cărbuni aprinşi apoi il punem in catreţ şi pe jur punem floare de piatră pucioasă, apoi inchidem uşa. Aceea va da un fum gros inecăcios, care străbătând prin toate unghiurile şi crepăturile va omori toţi păduchii. Colo cătră ameadă-ḑi deschide apoi uşa ca sĕ se aeriseze bine catreţul până -n de seară, când vor intra eară galiţile. Numai se fim cu băgare de seamă la un ce, ca adecă se nu se fure cumva focul şi sĕ se aprindă catreţul. —i.

*

Spre a pădi porcii de mazere, trichină şi anghină (grumezare.) Spre a feri porcii de aceste boale primejdioase se recomandă cenuşă ca cel mai bun mijloc. In fiecare sĕptămână sĕ se pună in mâncarea porcilor câte de douĕ ori doi pumni de cenuşă bună de lemn. Chiar de s'au imbolnăvit porcii, cenuşa le este medicină. Şi se dea de 2—3 ori câte o mână de cenuşă se o mănânce. Cine dă porcilor sei adesea câte 2—3 pumni de cărbuni de lemn se mânânce, le va păstra sănătatea şi vor fi mâncăcioşi. Chiar şi alte morburi de ale porcilor se pot cura cu acestea d. e. inflămăciunea splinei. Chiar şi cărbunii de piatra au influinţă binefăcătoare asupra porcilor, din care causă mulţi posessori englezi le dau regulat in nutremânt. i—.

*

Straturile de crastaveţi. Resultatul cultivărei crastaveţilor atârnă cu deosebire dela posiţia locului. In anii buni, produc crastaveţii in ori ce loc, dar in anii rei, in unele locuri rĕmân lugerii mai de tot stêrpi, ba şi cât produc, sunt crastaveţi petaţi şi putredesc curînd. Pentru de a avea recoaltă mulţămitoare, trebue se fim atenţi la următoarele, in ce privesce cultivarea crastaveţilor.

Locul, unde voim a cultiva crastaveţi, trebue se fie bine espus soarelui, pământul se fie ravĕn, lutos ori pămênt lutos. Toamna trebue săpat de douĕ hârleţe de afund şi preserat cu var, care preste earnă se descompune şi amestecă cu pământul. Dacă pământul până'ntraceea n'a fost gunoiat de ajuns, atunci toamna indată după zăpadă se gunoiază cu gunoi putrĕd din staul, cât credem că cere trebuinţă. Primăvéra se sapă pămêntul ca de comun, mai nainte insĕ se inprăscie pe el cenuşă de lemn, care prin săpare se amestecă cu pământul. Săpat odată locul, il inpărţi in straturi late de 80 cmtri şi printre ele facem cărări largi de câte 40 cmtri. Din cărări aruncăm pământul pe straturi, ca acestea se fie mai ridicate decât cărările cam cu 3 d. m. (cam cu o palmă bună şi 3 degete) şi sĕ aibă formă rotungioară, cât chiar de asupra se nu fie mai late de 4 dm. Pe suprafaţa stratului facem apoi păraie potrivite de alungul cu sapa, de unde se nu fugă apa in jos in cărări, in timp de ploaie, nici când udăm. De este pământul greu ori sĕc, atunci de aci de asupra stratului mai punem gunoi bun, putrĕd, cu deosebire in mijlocul lui.

Indată ce vedem că nu mai inghiaţă noptea ne dăm şi sĕmăuăm semênţa de crastaveţi in păraiele de pe straturi şi adecă in depărtare de 4—5 cmtri de olaltă şi cu vêrful in jos, apăsându-le ca de un deget de afund. Semenţa inainte de sĕmânare, ca se incolţoscă mai curund, e bine se-o ţinem 2—3 ḑile in apă călduţă ori in lapte călduţ. De ne temem că vor fura şoarecii din straturi, atunci in fluidul unde ţinem semênţa, adaugem puţin must de gunoiu. Dacă primăvara e rece şi ploioasă, atunci e de recomandat ca semênţa se o sămânăm in lăduţe şi se o incolţim in casă, ear plantuţele se le rĕsădim la timpul seu in stratul pregătit de mai nainte. De ne temem de ingheţ şi brumă, scuturelele le acoperim cu scândurele, apăsândule puţin.

Straturile le păstrăm tot afânate şi jilave, pentru care scop le udăm, indată ce vedem că s'au uscat, ba cu apă de gunoiu, le udăm de câteva ori chiar şi pe têmp ploios. Lugerii apoi se intind in scurtă vreme de amêndouĕ parţile straturilor — cari au forma de morminte — cresc insĕ mai puţin buieci, par mai producători şi produc mereu până toamna târdiu, fără de a tângi puţin de vremile rele ce ar urma. Şi aceasta e de a se mulţămi posiţiei călduroase, sorite, cenuşei şi varului. i.—

Invitare la prenumeraţiune.

„Foaia de Duminecă“ a diarului „Dreptatea“, apare odată pe septemână in estensiune de cel puţin 8 pagine cu ilustrăţiuni, este intocmită pentru trebuinţele ţěranului român și costă

pe un an fl. 2

pe ½ an fl. 1

(„Dreptatea“ care apare in fiecare di de lucru costă 1 fl. pe lună, 12 fl. pe an. Cine abonează „Dreptatea“ capetă și „Foaia de Duminecă“ gratuit).

Abonamentele se fac mai cu inlesnire prin mandate postale. Domnii abonenţi sunt rugaţi a insema pe cuponul mandatului foaia și timpul pentru care trimit abonamentul, precum și adresele lor corect și legibil.

Adresăm inteliginţei noastre rugarea, se binevoiască a recomânda poporului de la ţară abonarea acestui organ menit a contribuí la educăţiunea politică, culturălă și economică a poporului român.

Abonamentele se trimit la adresa Administraţiunei diarului „Dreptatea“ in Timișoara. (Temesvár, Stadthausgasse Nr. 4.)

Administraţiunea.

Bursa de Budapesta.

Din 15 Februarie 1894.

Renta de aur ung. 4%	117.32
„ corone „ 4%	95.22
Amortisarea dătoriei căilor ferate (2-a emisiune)	103.—
Amortisarea dătoriei căilor ferate (1-a emisiune)	128.50
Bonuri rurale ung.	95.76
„ „ croata-slavone	98.—
Obligăţiunile despăg. regaliilor	100.76
Imprumut cu premiu ung.	150.50
Losuri pentru regularea Tisei și Seghedin	142.53
Renta de	—.—
„ „	—.—
„ „ aur austr.	120.22
Losurile austriace din 1860	149.—
Acţiunile băncei austro-ung.	1030.—
„ „ de credit ung.	429.—
„ „ „ „ austr.	355.61
Napoleon-d'ori	9.99
Mărci 100 imp. germane	61.78
Galbeni impěrătești	5.97

Bursa de bucate din Budapesta

De la 15 Februarie 1894.

Grâu de primavară	fl. 7.28	—
„ „ toamnă	fl. 7.54	—
Ovĕs de toamnă	fl. —.—	—
„ de primavară	fl. 6.77	—
Cucuruz per Mai—Iuni	fl. 4.75	—
„ „ Iul.—Aug.	fl. 4.96	—

Preţurile bucatelor din piaţa Timișoarei.

De la 16 Februarie 1894.

După notările societăţii „Lloyd“ din Timișoara.

Grâu, greutatea cualit. 76 chilog. per 100 chilog. 6.39—6.72
„ „ „ 77 „ „ 100 „ 6.58—6.62

Incherea socotilor

institutului de credit si de economii ca societate pe actii „TIMISIANA“ in Timisioara pe anul 1893.

Contul bilantului

Active

Cass'a in numerar		5600	52
Cambii escomptate		389274	15
Imprumut hipotecar		116258	31
Mobiliar	646.57		
După amortisare de 10%	64.66	581	91
Interese de reescompt anticipate		246	27
Giro-Conto		251	31
Efecte		772	50
Diverse conturi debitoare		849	56
		513834	53

Passive

Capital de actii	50000	—
Fond de reserva	1149	07
Fondul de reservă special pentru inmulţirea capitalului de actii	50000	—
Depuneri spre fructificare	339177	82
Cambii reescomptate	50230	—
Interese transitoare	6036	49
Dividende neredicate	347	—
Contributie după interese la depuneri spre fructificare	807	08
Diverse conturi creditoare	681	01
Profit curat	15406	06
	513834	53

Contul profitului si perderilor

Sarcini

Interese redicate si capitalisate	16288	71
Salarii	4090	33
Contributie erarială și comunală	2766	81
Interese de reescompt	3494	67
Chirie și spese de cancelarie	837	25
Contribuţie după interese la depuneri spre fructificare	821	79
Tipărituri si registre	117	—
Competinţia de timbru	20	14
10% amortisare din mobiliar	64	66
Pretensiuni descrise	230	71
Profit curat	15406	06
	44138	13

Venite

Interese de escompt	35970	98
„ după imprumut hipotecar	8127	82
Provisiune	39	33
	44138	13

Timișoara, 31. Dechemvrie 1893.

Emanuil Ungurian
director esecutiv.

Joan Miculescu
contabil.

Alesandru Creciunescu. **Georgiu Traila.** **Ioan Istin.** **Kosta Maniu,**
membrii directiunei.

Subsemnatul comitet am esaminat contul present al bilanţului pre cum și cel a profitului și perderilor și confrontându-le cu registrele principale și ausiliare ale societăţii tienute in bună regulă, le-am găsit in consonanţiă cu acelea și esact.

Johann Theodorovits. **Dimitrie Buibas.** **Aureliu Dragan.** **Aureliu Popoviciu.** **George Creciunescu.**

Tariful zonelor

pentru căile ferate de stat reg. ung.

Valid din 1 August 1891

ntre Timişoara si urmatórele staţiuni.

Preţurile comunicaţiunii-vecine:

Pentru trenurile Personal = Omnibus séu mestecate

Zona	I clasa	II clasa	III clasa
1	—.30 cr.	—.15 cr.	—.10 cr.
2	—.40 cr.	—.22 cr.	—.15 cr.

Staţiunile comunicaţiunii-vecine

	Zona		Zona
Beregseu	2	Szakálháza	1
Merczyfalva	2	Siag	1
Recasiu	2	Sant-András	1
Remetea	1	Jebel	2

Tariful de zone general

	Trenuri pers. omnib. séu mest.			Trenuri accelerate		
Zona	I clasa	II clasa	III clasa	I clasa	II clasa	III clasa
1	50	40	25	60	50	30
2	1.00	80	50	1.20	1.00	60
3	1.50	1.20	75	1.80	1.50	90
4	2.00	1.60	1.00	2.40	2.00	1.20

S'a tipărit in „Institutul tipografic, societate pe aciuni" in Timișoara.